

קוב"ה וישראל, כמאחז"ל (ב"ר יא, ט) כנסת ישראל יהיה בן זוגך. וכאמור גם בש"ק ישנם ג' מדרגות, מתחיל בליל ש"ק שהוא כנגד ישכון חצריך המרמוז על תחילת העבודה, כמאמר הבעש"ט הק' זי"ע על מאחז"ל (כתובות קג:): מת בערב שבת סימן יפה לו, שבערב שבת מבטל הכל בבחי' מת ומוסר לגמרי להשי"ת את כל הענינים הגשמיים ואת כל המעשים בפועל. כי בחי' ליל ש"ק היא היגיעה שיהודי מתיגע בראשית עבודתו להעלות את כל העשיות ואת כל האברים התחתונים מדור התאוות להשי"ת. ואח"כ יום ש"ק הוא כבר מדרגה יותר גבוהה בחי' ישמח משה במתנת חלקו, בבחי' יום שמחתכם שהוא ענין תענוג ואהבת ה'. ואח"כ עת של"ס רעוא דרעוין הוא בחי' קדוש היכליך, קדש הקדשים של ש"ק, שאז יש בחי' יחוד עליון ודבקות בין הקב"ה וישראל, שיהודי מייחד ומבטל את עצמו לגמרי להשי"ת, שזו תכלית העבודה בחי' הכרובין מעורין זה בזה המתקיימת בשל"ס עת רעוא דרעוין. ואז יורד השפע לכלל ישראל לעזור ליהודי שיוכל להיחלץ ולצאת מכל עניניו ולהגיע לתכלית עבודת ה'. וזה הנצחיות של ענין המשכן שהקב"ה נתן לכלל ישראל ע"י הש"ק לעזור ליהודי להגיע מתכלית השפלות עד למדרגות הגבוהות ביותר.

התורה"ק הקדישה חלק גדול בפרשיות אלו בהן נכתבו כל עניני הקמת המשכן בכל פרטיו ובכל תיבה טמונים סודי סודות, וכל העוסק בתורת הקמת המשכן יש לו בחי' הקמת המשכן וכל הסגולות שיש בזה. ובמיוחד בשבתות שהם נקראים בתורה, שיורד ונשפע מדברי התורה הקדושים כל הבחינות של המשכן לעזור ליהודי ולהאיר לו בתחתיים שניים ושלישיים, עד לשיא תכלית הדבקות בה' בחי' ושכנתי בתוכם.

ואח"כ אהל מועד וההיכל שהוא בבחי' נשבעה בטוב ביתך, שהיא מדרגה יותר גבוהה, כנגד הלב, שכל כלי ההיכל היו מחדירים בישראל קדושה וטהרה ותענוג בעבודת ה'. המנורה היתה מאירה לישראל את כל המחשכים בגשמיות וברוחניות, שאור המנורה האיר לישראל את אור האלקות. וענין מזבח הקטורת היה כמ"ד ריח ניחוח אשה לה' שהוא ענין הרגשת תענוג בעבודת ה'. וכן השולחן אשר לפני ה', כל אלו הענינים החדירו בכלל ישראל קדושה וטהרה. ואח"כ היה קדש הקדשים בחי' קדוש היכליך, כנגד המח, שם היה הכח של אור התורה שהאיר לכלל ישראל, וממנו היה הכח לסייע ליהודי להגיע לתכלית העבודה, הדבקות של יהודי בהשי"ת המרומז בענין הכרובים, כל התורה וכל תרי"ג המצוות כולם הכנה להגיע לזכו תדבק בבחי' הכרובים מעורין זה בזה.

וזה גם ענין ג' הבחי' שהיו במשכן, זהב כסף ונחושת, נחושת מרומז כנגד עבודת האברים התחתונים, וכסף הוא מלשון כיסופין מרומז כנגד בחי' אהל מועד כנגד הלב, וזהב טהור מרומז לבחי' קדש הקדשים, קדוש היכליך. כאמור שכל עניני המשכן היו כדי לסייע לכלל ישראל להגיע מתוך העולם השפל לתכלית הדבקות בהשי"ת.

והנה איתא בספ"ה"ק שחורבן בית המקדש היה רק בבתי בראי, אבל בבתי גוואי אין כלל חורבן. וענין הבתי גוואי של המשכן הוא כמאחז"ל וביום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק, שבזמן שביהמ"ק קיים היה יחוד תמידי בין קוב"ה וישראל ע"י בית המקדש, וזה ענין בתי גוואי שהשאיר הקב"ה לכלל ישראל, שבחי' זו ישנה בש"ק, כמד"א אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל ביום השבת קדש שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל, כי ביום השבת יש בחי' היחוד בין

בתוכם בתוך כל אחד ואחד

נצחי כך תרי"ג המצוות הנאצלים ממנו ית' הם נצחיים. ועפ"ז מקשה על מצוה זו של ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, מה הנצחיות במצוה זו שאינה נוהגת לדורות, ולא רק לאחר החורבן אלא אפילו בזמן

א.

בספ"ה"ק תולדות י"י מביא דברי האלשיך הק', שתרי"ג המצוות נאצלו מעצמותו ית', וכמו שהקב"ה

ואנוהו מל' נוה, ואבני ליה מקדשא, שזה יעודו של יהודי לעשות עצמו מקדש ומשכן לה' שיהיה קדוש שוכן בתוכו. וכתב הראשית חכמה (שער האהבה פ"ו): וכאשר יסתכל האדם בענין זה, יתלהב נפשו באהבה ויאמר בלבו הראוי אני בן אדם קרוץ מחומר עפר ואפר, שהקב"ה ששמי השמים לא יכלכלוהו והוא רוצה לדור עמי, ומה אני שיבא המלך העליון לדור בביתי, ראוי הוא שאעשה לו דירה נאה שיבא לדור עמי וכו'.

והדרך לבנות כל יהודי את ביהמ"ק שלו, היא כדכתיב ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו, כמאמר צדיקים שהתרומה מאת כל איש היא, אשר ידבנו לבו, לכל אדם יש ענינים מסוימים שלבו משתוקק אליהם ביותר, כל אחד ועניניו, והתרומה היא מאת כל איש, אשר ידבנו לבו, שימסור את הדבר ההוא שתשוקת לבו מיוחדת אליו תרומה לה', ועי"ז בונה הוא את ביהמ"ק שלו. וכדאיתא בספה"ק שכל יהודי ירד לעולם לתקן ענינים המיוחדים לו, ובכל תקופה משתנים הענינים שעליו לתקן, וכאשר יהודי מוסר את הדבר הזה, אותו שהוא משתוקק עתה אליו ביותר, הריהו בונה עי"ז את ביהמ"ק שלו.

וי"ל עוד שמצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם קאי במיוחד על ש"ק, ע"פ מד"א בתקוני זהר (ו) עה"פ ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, דקאי על השכינה בזמן הגלות, דבימות החול שכינתא בגלותא בבחי' ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, אבל בש"ק כתיב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם, לדרתם חסר כתיב, מלשון דירה, זכאה איהו מאן דמתקן לה, שמתקן לשכינה, דירה נאה בלביה וכלים נאים באברים דייליה ואשה נאה דאיהי נשמתא. וצדיקים פירשו זאת במאה"כ (תהלים צ) תשב אנוש עד דכא, תש"ב אותיות שב"ת, דכ"א ר"ת ד'ירה כ'לים א'שה, והיינו שזכאה הוא יהודי אשר בבא השבת עביד ליה דירה נאה בלביה וכו', שנכלל בזה טהרת הלב, האברים, והמח שכנגד הנשמה, היינו שמטהר את כל חלקי גופו תחתיים שניים ושלישיים במח לב ואברים, שיוכל להיות בש"ק מקום להשראת השכינה ולא תהיה שכינתא בגלותא. ועי"ז נאמר ועשו לי מקדש ושכנתי

שביהמ"ק קיים אי אפשר לקיימה, ושייכת רק לדור שבימיו נבנה ביהמ"ק, ומהו א"כ ענין הנצחיות במצוה הנוהגת בדור אחד בלבד. וחז"ל (סנהדרין טז:) דרשו עה"פ ככל אשר אני מראה אותך וגו' וכן תעשו, וכן תעשו לדורות. וברש"י מבאר דהיינו שאם יאבד כלי מכלי המשכן או ביהמ"ק שיעשוהו כן. והקשה עי"ז הרמב"ן שהרי מזבח שעשה שלמה היה במדות אחרות. ויל"ב אומרו וכן תעשו לדורות ע"ד העבודה. וביותר קשה שאנו רואים שהתורה מאריכה בענין המשכן כחמשה פרשיות, והתורה"ק היא תורת חיים ללמד ליהודי את הדרך אשר ילכון בה, ויש להבין ולקרב אל השכל הלימוד מפרשיות אלו, ובמיוחד בזה"ז שאין לנו משכן ומקדש.

והתולדות י"י מבאר שמצוה זו של ועשו לי מקדש קאי על כל אדם שהוא עולם קטן בפני עצמו, והוא מצווה לעשות בקרבו מקדש לה', שבתוך גופו יהיה מעון לשכינה. וכמאמרם ז"ל (מובא באלשיך וראשית חכמה), ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד. וכתב שבאדם יש ב' בחי' משכן, משכן הנשמה שהוא במח, ומשכן הנפש והרוח שהוא בלב. וכמרומו במאה"כ אלה פקודי המשכן משכן העדות, דכתיב ב"פ משכן. ומצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם היא שיהודי ישעבד להש"ת את ב' בחי' משכן האלו, המח משכן הנשמה והלב משכן הנפש ורוח. וכמש"כ הב"י (טואו"ח סכ"ה) בשם רבינו יונה בענין התפילין, דהנחתן על הראש כנגד המח, שהנשמה שבמח עם כל שאר חושי וכחותי כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך שמו, ועל היד כנגד הלב לשעבד בזה תאות ומחשבות לבנו לעבודתו ית"ש. וזהו ענין מצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שהיא נצחית ושייכת לכל אחד ואחד. וכמו שבארנו במק"א, דחלק המצוה השייך לנשמה הוא נצחי ושייך תמיד, ובמצוה זו ענינה מה שיהודי מחויב לזכך ולהכשיר את מחו ולבו שיהיו מקדש לה'.

וזה תכלית הבריאה שכל יהודי יהיה בעצמו בית מקדש, ועל זה נאמר וכן תעשו לדורות, שתהיה השראת השכינה בתוך כל אחד ואחד. וכמ"ד בספה"ק עה"פ זה א"לי ואנוהו, שתרגם אונקלוס

על עצמו השראת השכינה עליו לצמצם את האויר החומרי ולפנות נקודה נקיה וטהורה אשר בה יהיה משכן לה'.

ועד"ו י"ל גם במאחז"ל (מגילה כט.) עה"פ (יחזקאל יא) ואהי להם למקדש מעט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בית מקדש מעט, שענין בתי כנסיות ובתי מדרשות שאוירם טהור ואין חודר לשם אויר טמא, דהומנה מילתא היא, וכאשר מזמינים בית ואומרים שיהא בית הכנסת או בית המדרש הר"ז מקבל קדושה ונהיה בית המקדש מעט, היינו דרגה ובחי' קטנה של ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. וזהו מה שאמרו (קדושין ל:), אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש. ולכאורה מה יועיל אם ימשוך היצה"ר לשם, אלא שכח המקום גורם, שבבית המדרש שהוא מקדש מעט המקום גורם שיוכל להתגבר על היצה"ר, אבל במקום טמא אין לו את הכח להתגבר כנגדו. וכמו שפירשו צדיקים את דברי המשנה באבות (פ"ג), שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים, שאם מתיישבים ותפצים לדבר דברי תורה ולא מיסתייעא להם מילתא, הסיבה היא דהרי זה מושב לצים, אות הוא שבמקום זה היה קודם לכן מושב לצים שישבו כאן וטמאו את המקום, ולפיכך קשה כבר לדבר במקום הזה דברי תורה.

וזה ציווי התורה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שהוא נצחי ונוהג לדורות, שהחובה על יהודי להתקדש עד שבו בעצמו יהיה מקום קדוש להשראת הקדושה העליונה, שיוכל להתקיים בו ושכנתי בתוכם.

ב.

עוי"ל בענין נצחיות המצוה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, דהנה יש לדייק ואמרו ועשו בל' רבים בעוד שבכל המשך הפרשה נזכר הציווי בלשון יחיד, ועשית. ואמנם גם בארון נאמר בל' רבים ועשו לי ארון עצי שטים, אך בזה

בתוכם. וכמאמר מרן הר"ן מלכוביץ זי"ע, "די וואך ווי די וואך חאטשע שבת", שבימות החול שלמעלה שכינתא בגלותא, קשה מאד גם למטה להגיע לבחי' ועשו לי מקדש, אבל לכהפ"ח בשבת יהיה יהודי בבחי' זכאה, שיתקן לשכינה דירה נאה וכלים נאים ואשה בנרו"ג. וזכור את יום השבת לקדשו, לזכור לכהפ"ח את יום השבת לקדש בו את המח הלב והאברים, ואז תהיה מעון להשראת השכינה. כמו שמפרשים במאה"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שזוהי הבטחה, שאם יהודי מקיים ועשו לי מקדש, שמכין את כל חלקי גופו ומקדש אותם ע"ד ביהמ"ק שהיה ג"כ מחולק לקה"ק, ההיכל, ומזבח החיצון שבעזרה, שהם כנגד ג' חלקי הגוף, אז מבטיח השי"ת ושכנתי בתוכם, שישרה שכינתו עליו.

ויבואר ביותר ע"פ מד"א יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וביארנו בזה לשם מה היה צריך לזאת, כי כדרך שלצורך בריאת העולם צמצם הבורא ית' את אור אין סוף כדי שיוכל להיות שם העולם השפל, עד"ז לבנין המקדש היו צריכים לפנות את האויר העב של עוה"ז כדי שיוכל להיות שם משכן לאור אין סוף ב"ה. ועל דרך זה הוא ציווי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שע"ד העבודה הוא שייך לכל אדם הרוצה להמשיך על עצמו מעין הקדושה העליונה שתשרה בעולמו הקטן, ובתוך אבריו הגשמיים וכל הענינים החומריים שאדם שקוע בהם, רוצה הוא לעשות נקודה בה תהא השראת הקדושה, הרי לשם כך צריך הוא לצמצם את האויר החומרי האופף אותו. כי שני הדברים יחדיו אינם יכולים לדור בכפיפה אחת, וכדכתיב ולא יראה בך וגו' ושב מאחריך רח"ל, וכדי שתהיה בקרבו נקודה שהיא מעין ועשו לי מקדש יש לסלק מקודם את האויר הטמא הנמצא בקרבו. וכך גם בנוגע לבחי' ביהמ"ק שבשבת, שאם יהודי רוצה להמשיך על עצמו קדושה עליונה בש"ק ולתקן לו ית' דירה נאה בלביה כלים נאים באבריו ואשה בנשמתי, עליו לצמצם את כל האויר של חולין האופף אותו בימות החול, כדי לפנות בעצמו מקום לנקודה של שבת שבה יוכל לקבל קדושה עליונה. וכך בכל הענינים שיהודי רוצה להמשיך